

LATVIJAS REPUBLIKAS 12.SAEIMAS

Juridiskās komisijas deputātu darba grupas Valsts prezidenta pilnvaru iespējamai paplašināšanai un ievēšanas kārtības izvērtēšanai sēdes

PROTOKOLS Nr.6

2016. gada 12. aprīlī

Rīgā, Jēkaba ielā 11, Saeimas nama Sarkanajā zālē

Sēde sākas plkst. 15.00, beidzas plkst. 16.47.

Sēdi vada darba grupas vadītājs, profesors, Dr.iur. **Ringolds Balodis**

Piedalās:

darba grupas locekļi:

Dr. iur. **Inese Lībiņa-Egnere;**

Jūlija Stepaņenko;

Inga Bite;

Guntis Kalniņš;

Latvijas Republikas Valsts prezidents (2007.–2011.) **Valdis Zatlers;**

Latvijas Republikas Ministru prezidents (1993.–1994.) **Valdis Birkavs;**

Latvijas Republikas Ministru prezidents (1994.–1995.) **Māris Gailis;**

Latvijas Republikas Ministru prezidents (2002.–2004.) **Einars Repše;**

Latvijas Republikas Ministru prezidents (2004) **Indulis Emsis;**

Latvijas Republikas Ministru prezidents (2004.–2007.) **Aigars Kalvītis;**

Latvijas Republikas Ministru prezidente (2014.–2016.) **Laimdota Straujuma;**

12. Saeimas deputāts **Mārtiņš Bondars;**

Valsts kancelejas direktors **Mārtiņš Krieviņš;**

Valsts prezidenta kancelejas Apžēlošanas dienesta vadītāja **Elena Lodočkina;**

Latvijas Republikas ģenerālprokurors **Ēriks Kalnmeiers;**

Rīgas Stradiņa universitātes Juridiskās fakultātes asoc. prof., Dr. iur. **Aldis**

Lieljuksis;

Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes doktorante **Dita Plepa;**

Augstākās tiesas padomniece Eiropas Savienības tiesību jautājumos **Solvita**

Harbaceviča;

Jurists, Dr. iur. **Romāns Apsītis;**

Biznesa augstskolas "Turība" Juridiskās fakultātes profesors, Dr.iur. **Aivars Endziņš**;
Valsts prezidenta likumdošanas un juridiskā padomniece **Kristīne Jaunzeme**;
Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes profesors, Dr. iur. **Jānis Lazdiņš**;
Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes lektors, zvērināts advokāts **Lauris Liepa**;
Satversmes tiesas tiesnese, Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes profesore, Dr.
iur. **Sanita Osipova**;
Latvijas Zinātņu akadēmijas viceprezidents, Juridiskās koledžas direktors, prof.,
Dr.habil.sc.pol., Dr.iur. **Tālav Jundzis**;
Valsts prezidenta konstitucionālo tiesību padomnieks, Latvijas Universitātes
Juridiskās fakultātes Tiesību teorijas un vēstures zinātņu katedras vadītājs, doc.,
Dr.iur. **Jānis Pleps**;
Zvērināta advokāte **Viola Supe**.

DARBA KĀRTĪBA

1. Par Latvijas Republikas Satversmes 45. pantu:

- 1.1. Satversmes 45. panta komentāra autoru Sanitas Osipovas un Elenas Lodočkinas prezentācija par panta saturu;
- 1.2. Darba grupas locekļu un ekspertu diskusija ar krimināltiesību ekspertiem un bijušajiem Valsts prezidentiem.

2. Par Latvijas Republikas Satversmes 46. pantu:

- 2.1. Satversmes 46. panta komentāra līdzautoros Ditas Plepas prezentācija par panta saturu;
- 2.2. Darba grupas locekļu un ekspertu diskusija ar bijušajiem premjerministriem un Valsts prezidentiem.

R. Balodis atklāj sēdi. Īsumā iezīmē deputātu darba grupas līdz šim paveikto. Izklāsta sēdes darba kārtību. Dod vārdu referentēm.

Par Satversmes 45. pantu

Klātesošie noklausās S. Osipovas un E. Lodočkinas prezentāciju par panta saturu (prezentācija pieejama <http://goo.gl/5muabY>, sēdes videoieraksts pieejams <http://goo.gl/9I571v>).

R. Balodis aicina uzsākt diskusiju.

V. Zatlērs atzīmē, ka panta pielietošanu praksē nodrošina Apzēlošanas likums. Šajā likumā noteiktais, ka personas, kuras izdarījušas smagu vai sevišķi smagu noziegumu, var iesniegt apzēlošanas lūgumu tikai tad, kad ir faktiski izciesta noteikta daļa no brīvības atņemšanas soda, ir pareizs. Prezidenta lēmums par apzēlošanu ir „piedošana īstajā laikā”, kurai jāatstāj pozitīva ietekme gan uz sabiedrību, gan uz pašu indivīdu. Lēmums par apzēlošanu ir personisks, un līdz ar to visa atbildība gulstas uz prezidentu.

Norāda, ka viņa prezidentūras laikā vidēji no desmit apžēlošanas lūgumiem tika apmierināts viens, lielākā daļa no apžēlotajiem nav izdarījuši jaunus noziedzīgus nodarījumus. Kā galvenos kritērijus noziedznieku apžēlošanai savas prezidentūras laikā min nesamērīgi bargus soda mērus un nejaušus apstākļus, kas noveduši vai veicinājuši noziedzīga nodarījuma izdarīšanu. Piemēram, ir apžēlojis personu, kas bija izcietusi 10 no 14 gadiem brīvības atņemšanas soda, par noziedzīgu nodarījumu, kas bija paveikts afekta stāvoklī. Svarīgi nodrošināt, ka apžēlošanas lūgumi tiek izskatīti saprātīgā laika periodā, kā arī sekot līdzī apžēloto uzvedībai. Grozījumi pantā nav nepieciešami.

E. Kalnmeiers pauž viedokli, ka Satversmes 45. pants nav jāgroza. Nepiekrīt V. Zatlera paustajam, ka Latvijā bieži tiek noteikti nesamērīgi bargi soda mēri. Likumā „Par tiesu varu” ir noteikts, ka spriedumam, kas ir stājies likumīgā spēkā ir likuma spēks, visiem tas ir obligāts un pret to jāizturas ar tādu pašu cieņu kā pret likumu. Valsts prezidents neveic tiesas spriešanu un veicot apžēlošanu nevar vadīties no pozīcijas, ka tiesa ir noteikusi nepareizu soda mēru. Prezidents nevērtē tiesas sprieduma tiesiskumu, bet gan citus apstākļus. Atzīmē, ka, ja prezidents izmanto savu Apžēlošanas likumā paredzēto tiesību, apžēlot pēc savas iniciatīvas, tad ir jābūt skaidrībai par to, vai pati persona tam piekrīt.

V. Zatlērs kopumā piekrīt Ē. Kalnmeiera paustajam viedoklim, tomēr norāda, ka arī tiesas pieņem kļūdainus nolēmumus. Gadījumos, kad pēc apstākļu rūpīgas izvērtēšanas, iekšējā pārliecība liek domāt, ka soda mērs nav taisnīgs/samērīgs, Valsts prezidents ar apžēlošanas aktu var koriģēt tiesas nolēmumu. Lai persona labotos, sodam jābūt atbilstošam, pārmērīgs sods neveicinās personas labošanu. Atzīmē, ka savas prezidentūras laikā apzināti nav izmantojis Apžēlošanas likumā paredzēto tiesību apžēlošanu veikt pēc savas iniciatīvas, jo apžēlošana pēc savas iniciatīvas būtu ar politisku pieskaņu. Turklāt iniciatīvai ir jānāk no pašas personas, tādējādi paužot savu gribu laboties.

R. Balodis jautā E. Lodočkina, vai arī šobrīd tiek veikta apžēloto personu uzraudzība, novērojot to uzvedību, lai izvērtētu Apžēlošanas dienesta lietderību?

E. Lodočkina atbild, ka kriminoloģijas tiesību nozarē ir konstatēts, ka, ja persona pēc soda izciešanas vai atbrīvošanas no tā pastrādā noziedzīgu nodarījumu, tad parasti tas notiek 3 līdz 6 mēnešus pēc tam. Šāda informācija V. Zatlēra prezidentūras laikā tika pieprasīta par minēto laika periodu, un personu skaits, kas atkārtoti veica noziedzīgus nodarījumus bija mazs.

Par Satversmes 46. pantu

Klātesošie noklausās D. Plepas prezentāciju par panta saturu (prezentācija pieejama <http://goo.gl/k5hk9x>, videoieraksts pieejams <http://goo.gl/9I571v>). Referente atzīmē, ka valdības atklātās sēdes ļauj sabiedrībai būt informētai par valdības pieņemtajiem lēmumiem, tomēr vienlaicīgi atklātās sēdes ir arī novedušas pie vien formālām ministru diskusijām. Pastāv risks, ka prezidentam sasaucot ārkārtas sēdi, ministri nerunās pēc būtības.

R. Balodis lūdz izteikties bijušos premjerus norādot, ka pieredze, kāda ir bijušajiem valsts vadītājiem, ir nenovērtējama un mums tajā ir jāieklausās.

L. Straujuma uzskata, ka pants nav jāgroza. Prezidenti savu tiesību sasaukt ārkārtas Ministru kabineta sēdes ir izmantojuši tikai tad, kad tam ir bijis reāls iemesls. Kad Valsts prezidents V. Zatlērs 2009. gadā sasauca divas ārkārtas valdības sēdes, kā arī tā paša gada jūnijā ņēma aktīvu dalību budžeta grozījumu pieņemšanā, atradusies

Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas valsts sekretāres amatā. Norāda, ka toreiz V. Zatlera aktīvā darbība ļoti palīdzējusi, lai sabiedrībā nepopulārie lēmumi tiktu īstenoti. Pauž pārliecību, ka prezidenta lēmums par ārkārtas sēdes sasaukšanu praksē tiek saskaņots ar pašu Ministru prezidentu.

Laikā kad bijusi zemkopības ministre, līdzparakstījusi (kontrasignējusi) Valsts prezidenta A. Bērziņa rīkojumu Nr.5 „Par priekšlikumiem lauksaimniecības zemes efektīvai un ilgtspējīgai izmantošanai”. Rīkojums uzlika par pienākumu Zemkopības ministrijai izstrādāt priekšlikumus lauksaimniecības jomā. Kaut arī toreizējam premjeram V. Dombrovskim rīkojums nebija jāparaksta, tomēr parakstīšanas brīdī viņš tika pieaicināts, jo pretējā gadījumā veidojās situācija, kad ministrs kopā ar Valsts prezidentu apiet premjeru.

Atzīmē, ka Igaunijā valdības sēdes ir slēgtas, tajās nepiedalās pat augstākā līmeņa ierēdņi. Latvijas prakse, ka valdības sēdes ir atklātas ir novedusi pie tā, ka daudzi jautājumi tiek izspriesti pirms valdības sēdes aiz slēgtām durvīm, un sēdē tiek vien formāli nobalsots. Nepiekrīt, ka pirmo Ministru kabineta sēdi vada Valsts prezidents, to vada premjers, prezidents ir sēdes dalībnieks.

A. Kalvītis pauž pārliecību, ka pants nav jāgroza. Ir divi iemesli, kad prezidentam ir jāizmanto sava tiesība sasaukt ārkārtas valdības sēdi vai jāņem dalība valdības sēdē pēc premjera uzaicinājuma:

1) valdība konkrētā brīdī ir nespējīga;

2) premjeram ir nepieciešama Valsts prezidenta dalība, lai īstenotu nepopulāru, bet valsts dzīvē nepieciešamu lēmumu. Piemēram, lūdzis Valsts prezidentu V. Zatleru ņemt dalību valdības sēdē, kad bija jāpieņem lēmums par administratīvi teritoriālo reformu.

Atzīmē, ka viņam ir sanācis strādāt gan slēgtās, gan atklātās valdības sēdēs, pauž viedokli, ka „kopš tās dienas, kad ieviesa atklātās valdības sēdes, praktiski politiskā dialoga Latvijā vairāk nav bijis, ir vien formāla sanāksšana, kur lēmumi pa īstam tiek pieņemti citur, nevis valdības sēdēs”. Ja sēdes ir atklātas, tad veidojas situācija, kad, piemēram, veselības ministrs nerunā par gāzes tirgus atvēršanu vai ārlietu ministrs nerunā par vides problēmām, jo šie jautājumi uz viņiem neattiecas. Valdības sēdēs, kuras bija aizklātas, uz katru valdības ministru attiecās jebkurš politiskais jautājums. Lai pieņemtu pareizos lēmumus nākas teikt arī negatīvo/slikto, tomēr tas nav iespējams, jo katrs izteiktais vārds var tikt pagriezts pret konkrēto valdības locekli. Reāla diskusija nav iespējama. Atzīmē, ka, piemēram, Zviedrijā valdības sēdes ir slēgtas un dalību tajās ņem tikai un vienīgi ministri.

I. Emsis nesaskata vajadzību izdarīt grozījumus pantā. Pašreizējos ģeopolitiskajos apstākļos, var izrādīties, ka šī prezidenta tiesība ir pat ļoti nepieciešama. Normatīvi reglamentēt kārtību, kādā Valsts prezidents sasauk valdības ārkārtas sēdi nevajag, jo tas var novest pie tā, ka kritiskā brīdī sēdes sasaukšana būs apgrūtināta.

Par valdības atklātajām sēdēm norāda, ka „vai nu ir sēde ar lemšanas tiesībām, vai tā ir atklāta sēde”.

E. Repše uzskata, ka panta grozīšana nav nepieciešama. Valsts prezidenti šo tiesību ir izmantojuši veiksmīgi. Turklāt, pantā ir ievērots balanss starp valsts varas orgāniem, jo arī šādās sēdēs lēmumu pieņem Ministru kabinets, proti, Valsts prezidents nevar valdībai uzspiest savu gribu, viņam nav balsstiesību.

Pauž viedokli, ka būtu rūpīgi jāizvērtē Satversmē nostiprinātais līdzparakstīšanas (kontrasignācijas) institūts, jo veidojas absurda situācija, kad ne tikai Ministru prezidents, bet pat nozares ministrs var noraidīt Valsts prezidenta rīkojumu, to vienkārši neparakstot.

Vērš uzmanību uz to, ka izdarot grozījumus Satversmē, ir jāskatās konceptuāli, jo Satversmes panti ir cieši saistīti, izdarot izmaiņas atsevišķā pantā/pantos, var izrādīties,

ka kopējā Satversmes sistēmā tie nesasniedz savu mērķi. Iesaka par pamatu ņemt kādu praksē strādājošu konstitūciju, iespējams, tādu, kura attiecīgajā valstī jau ir reformēta, un kontekstā ar Latvijas valsts iekārtu, rūpīgi izvērtēt, kas būtu jāuzlabo.

Pauž pārliecību, ka valdības sēžu norise ir nopietni jāreformē, jo pašlaik Ministru kabineta sēdēs skatītie jautājumi nāk no „birokrātiskās mašīnērijas dzīlēm, no apakšas”. Ministru kabineta sēdes faktiski tiek pārslogotas ar desmitiem vai pat simtiem jautājumu, kurus ierēdņi uzskatījuši par vajadzīgu izskatīt Ministru kabinetā. Ministri faktiski ir šādas dienaskārtības upuri/vergi, kuriem ierēdņi piegādā kaudzi ar dokumentiem, kurus ministrs nemaz nav lūdzis sagatavot. Turpretī, Igaunijā šajā sakarā ir izdarītas būtiskas reformas. Igaunijas valdības sēdēs skatāmos jautājumus var ierosināt tikai un vienīgi ministri, argumentējot, kāpēc šis jautājums ir aktuāls, un tikai tad, ja pārējie ministri tam piekrīt, jautājums tiek skatīts valdības sēdē. Tikai pēc valdības lēmuma, ierēdniecība sāk rīkoties, nodrošinot šī lēmuma izpildi. Birokrātiskais aparāts nekādā veidā no apakšas nav spējīgs ietekmēt to, kādi lēmumi tiks skatīti. Šāda kārtība ir ļāvusi samazināt izskatāmo jautājumu skaitu, līdz ar to pieaug pieņemto lēmumu kvalitāte un nozīmība. Latvijai vajadzētu sekot Igaunijas piemēram, ierēdņiem vajadzētu darboties kāda jautājuma īstenošanā tikai tad, ja valdība vai ministrs to ir licis. Ierēdņi uzskata, ka no viņiem tiek sagaidīti nemitīgi precizējumi, tomēr šādas nemitīgas izmaiņas nav vēlamas, grozījumi ir jāveic tikai tad, kad ir reāla nepieciešamība un par šādu nepieciešamību ir lēmis Ministru kabinets.

Atzīst, ka viņa lēmums ieviest atklātās valdības sēdes bija kļūda. Uzsver, ka sabiedrībai ir tiesības būt informētai par pieņemtajiem lēmumiem, tomēr atklātajās sēdēs veidojas situācija, ka pat pareizi domāti, bet neveikli izteikti izteikumi, var tikt pagriezti pret attiecīgo ministru un tirāžēti medijos. Līdz ar to ministri jūtas ierobežoti un baidās paust savu patieso nostāju, viņi sāk justies kā „aktieri”.

M. Gailis uzskata, ka pants nav jāgroza. Neskaidros jautājumus šī panta piemērošanā jārisina caur praksi. To regulēšana likumdošanas ceļā izskaudīs rīcības brīvību, kas traucēs Satversmes 46. panta funkcionēšanai.

Prezidents sasauca ārkārtas sēdi, kad ir jāatrisina kāds sarežģīts politisks jautājums, vai arī jautājumam jāpiešķir publicitāte. Lēmumus šādā sēdē jebkurā gadījumā pieņems Ministru kabinets, nevis Valsts prezidents. Piemēram, kaut arī Valsts prezidents G. Ulmanis sasauca ārkārtas valdības sēdi, lai izskatītu jautājumu par Latvijas pieteikumu par iestāšanos Eiropas Savienībā, lēmumu par pieteikuma iesniegšanu tāpat pieņēma valdība. Tomēr ārkārtas sēde šim valdības lēmumam formāli piešķīra lielāku leģitimitāti. Banku krīzes laikā, mazākuma valdības apstākļos, prezidenta iesaistīšanās palīdzēja valdībai izdabūt cauri Saeimai nozīmīgus likumprojektus situācijas stabilizācijai.

Saistībā ar E. Repšes pausto par nepieciešamību būtiski reformēt Ministru kabineta sēžu norisi pēc Igaunijas parauga, norāda, ka labs piemērs valdības darba organizēšanai ir kārtība, kas tika izveidota V. Birkava valdības laikā un kuru palīdzēja veidot toreizējais tieslietu ministrs E. Levits. Toreiz darbojās trīs ministru komitejas, kurās dalību ņēma arī valsts sekretāri un kur pēc dažādām nozarēm tika konceptuāli izdiskutēti Ministru kabineta lēmumprojekti, tikai tad, ja nevienam nebija iebildumi, lēmumprojekti tika skatīti Ministru kabineta sēdē. Līdz ar to sēdēs piedalījās tikai ministri, Valsts kancelejas direktors un protokolisti, ja valdības sēdē kādam bija neskaidrības, šis lēmums tika noņemts no dienas kārtības. Sēdes otrajā daļā tika diskutēti konceptuāli jautājumi.

Uzskata, ka Satversmes 81. panta izslēgšana bija kļūda, pants ir jāatjauno. Valdības sēdēm ir jābūt slēgtām.

V. Birkavs pauž viedokli, ka pants nav jāgroza. Valsts prezidentu salīdzina ar „valdības rezerves armiju”, kas palīdz valdībai kritiskos brīžos pieņemt nepopulārus, bet valsts dzīvei nepieciešamus, lēmumus. Valsts prezidenta reitings, salīdzinot ar valdības reitingu vienmēr ir bijis salīdzinoši augsts. No savas valdības laika izceļ trīs svarīgākos lēmumus, kas valdībai bija jāpieņem: 1) līguma parakstīšana par Krievijas armijas izvešanu no Latvijas teritorijas; 2) privatizācijas likumu paketes virzīšana uz Saeimu un tās pieņemšana; 3) Pilsonības likuma izstrāde un virzīšana uz Saeimu. Visos šajos valstiski svarīgajos brīžos Valsts prezidents G. Ulmanis ņēma dalību, tostarp Ministru kabineta sēdēs, un ar savu popularitāti palīdzēja nodrošināt nepieciešamo, bet vienlaikus sarežģīto un nepopulāro lēmumu pieņemšanu. Šīs savas darbības prezidents veica neizmantojot Satversmes 46. panta tiesību sasaukt valdības sēdes. Valsts prezidentam ir pat pienākums deldēt savu popularitāti, lai palīdzētu valdībai kritiskos brīžos.

Uzskata, ka šodien valstī ir vajadzīga reāla politiskā reforma, nevis diskusijas, kuras visiem ir sen apnikušas. Saistībā ar valdības atklātajām sēdēm norāda, ka jau nākamajai Ministru kabineta sēdei būtu jābūt slēgtai, jo tikai tad tiks pieņemti nepieciešamie lēmumi.

M. Krieviņš informē, ka arī pašreizējais premjerministrs M. Kučinskis uzskata, ka Satversmes 46. pantā nav nepieciešami grozījumi. Norāda E. Repšem, ka neviens dokuments nevar tikt izskatīts Ministru kabinetā, ja to nav parakstījis attiecīgais ministrs. Sēdes saturu nosaka ministri, nevis ierēdņi.

Atzīmē, ka Ministru kabineta iekārtas likuma 29. pantā ir noteikts, ka valdības sēdes ir atklātas, bet premjers atsevišķas sēdes vai to daļas var pasludināt par slēgtām. Ik dienā tie jautājumi, kuru izlemšanai ir nepieciešama politiskā diskusija, tiek skatīti slēgtajās sēdēs vai atklāto sēžu slēgtajās daļās. Uzskata, ka valdības sēdēm vajadzētu būt slēgtām, lai ministriem dotu iespēju normāli diskutēt, bez riska, kad, piemēram, kāds neveikls izteikums tiek izrauts no konteksta un tīrāzēts medijos. Tai pat laikā sabiedrība par slēgtajās sēdēs pieņemtajiem lēmumiem ir jāinformē un valdības ir jāspēj pamatot, kāpēc tika pieņemts konkrētais lēmums.

L. Straujuma aicina darba grupu apdomāt jautājumu par ministra noteikumu ieviešanu, kas daļēji sasaistās ar E. Repšes aktualizēto problēmu. Valdībai nākas pieņemt dažādus tehniskus, specifiskus Ministru kabineta noteikumus, kuros ministriem nav ne laika, ne arī vēlēšanas iedziļināties, parasti tie tiek izskatīti valdības sēdes A daļā bez īpašām diskusijām.

M. Gailis norāda, ka viņa laikā par ministra noteikumiem tika ļoti daudz diskutēts, tomēr izkristalizējies viedoklis, ka ministra noteikumi Latvijas normatīvo aktu sistēmā nav pieļaujami.

V. Zatlērs pauž viedokli, ka konkrētais Satversmes pants nav jāgroza. Stāsta par savu sadarbību ar Ministru kabinetu savas prezidentūras laikā. Pirmo ārkārtas Ministru kabineta sēdi sasaucis 2009. gada 24. aprīlī. Jaunā valdība bija vāja un neizlēmīga un pie ekonomiskās situācijas valstī, jebkura vilcināšanās bija nepiedodama. Šī sēde aizsāka strukturālo reformu īstenošanu, sēdei bija „starta pistoles funkcija”. Otrā sēde tika sasaukta 15. septembrī, ar mērķi nodrošināt informācijas apriti par valdības paveikto un turpmāk plānotajiem soļiem ikvienam valsts iedzīvotājam aktuālo jautājumu risināšanā. Abām sēdēm noteicis darba kārtību, tomēr sēdes vadību uzticējies premjeram, parādot, ka ir „rezerves spēlētājs ar atbalsta funkciju”. Arī bez valdības ārkārtas sēžu sasaukšanas darbojies izpildvaras jomā. Lai veicinātu kompromisu 2009. gada budžeta grozījumu izstrādes procesā, 11. jūnijā ieradies Ministru kabineta ēkā. Kā sarunu vidutājs starp koalīcijas partijām, sociālajiem partneriem un valdības locekļiem apkopoja un piedāvāja lēmuma pieņemšanai visus izskanējušos priekšlikumus.

11.jūnija vēlā vakara stundā sarunu procesā iesaistītās puses parakstīja politisku vienošanos par būtiskākajiem 2009.gada valsts budžeta grozījumu saturiskajiem jautājumiem. Rezumē, ka iemesls, lai Valsts prezidents sasauktu ārkārtas sēdi vai kā savādāk darbotos izpildvaras jomā, ir valdības nespēja risināt valstij izšķirošus jautājumus, vai arī, lai palīdzētu Ministru kabinetam risināt šos jautājumus. Atzīmē, ka kopš 2009. gada nav sasaukta neviena valdības ārkārtas sēde, vienīgā situācija, kad, iespējams, šāda sēde bija jāsasauca, bija jautājums saistībā ar Eiropas bēgļu krīzi un bēgļu uzņemšanu Latvijā.

Ministru kabineta atklātās sēdes ir novedušas pie tā, ka lēmumi pa īstam tiek pieņemti koalīcijas padomē. Neviena sistēma nemīl tukšumu, ja ministriem tiek liegta iespēja kvalitatīvi diskutēt valdības sēdē, tad tas tiek darīts citur.

Piekrīt sēdē izskanējušajam viedoklim, ka valdības darbs būtu jāorganizē tā, ka valdības sēdēs piedalās tikai un vienīgi ministri. Atbalsta E. Repšes tēzi par to, ka dienaskārtību vajadzētu noteikt tikai un vienīgi ministriem. Abu šo priekšlikumu ieviešana veicinātu ministru atbildību, un uz ministru amatiem tiktu izvirzītas personas, kuras ir ne tikai speciālisti politikā, bet arī konkrētajā jomā. Pie pašreizējās kārtības valdība birokratizējas.

Nepiekrīt M. Gaiļa priekšlikumam par Satversmes 81. panta atjaunošanu, jo vajadzība pēc šāda panta bija pagājušajā gadsimtā. Mūsdienu tehnoloģijas ļauj sasaukt Saeimas ārkārtas sēdes pietiekami ātri, lai nodrošinātu svarīgu lēmumu pieņemšanu nekavējot.

M. Krieviņš piekrīt L. Straujumai, ka, iespējams, būtu jāievieš ministra noteikumi. Valsts kanceleja šo jautājumu ir aktualizējusi vairākkārt, bet Saeima priekšlikumus par ministra noteikumiem ir vienmēr noraidījusi.

R. Balodis jautā klātesošajiem tiesību ekspertiem, vai kādam ir pretējs viedoklis sēdē paustajam, ka atklātās valdības sēdes ir novedušas pie formālām diskusijām Ministru kabinetā un šāds stāvoklis ir nevēlams?

Darba grupas tiesību eksperti neiebilst šādam secinājumam.

R. Balodis atgādina, ka darba grupas galvenais uzdevums ir izvērtēt nepieciešamību veikt izmaiņas Satversmē noteiktajās Valsts prezidenta pilnvarās un izvērtēt prezidenta ievēlēšanas modeļa maiņu. Vienlaikus nevar ignorēt sēdē vienbalsīgi izskanējušo secinājumu, ka atklātās Ministru kabineta sēdes ir deformējušas politiskās diskusijas valdībā. Ja valdības loceklis par lietu nosaukšanu īstajos vārdos tiek sodīts ar to, ka viņa izteikumi, izrauti no konteksta, tiek tiražēti medijos, tad saprotams, ka diskusija būs formāla un, lai izpatiktu sabiedrībai, ministrs labāk klusēs, nevis diskutēs pēc būtības. Sabiedrībai ir tiesības zināt kādi lēmumi ir pieņemti, un valdības locekļiem ir jāspēj argumentēti pamatot, kāpēc valdības sēdē ir pieņemts tieši tāds un ne savādāks lēmums, tomēr, lai nonāktu pie vispareizākā lēmuma ir jābūt diskusijai pēc būtības. Līdz ar to darba grupa virzīs iniciatīvu par attiecīgu grozījumu izdarīšanu normatīvajos aktos, lai noteiktu, ka valdības sēdes ir slēgtas.

Informē, ka nākamā sēde notiks 7. jūnijā, tajā tiks skatīta Valsts prezidenta leģislatīvā funkcija.

Pasludina sēdi par slēgtu.

Deputātu darba grupas vadītājs R. Balodis

Juridiskās komisijas priekšsēdētāja biedre I. Lībiņa-Egnere